

ПРАВО

ЮРИДИЧНИЙ
ЖУРНАЛ

України

Науково-практичне фахове видання

Засноване у 1922 році

Видається щомісячно

Свідоцтво про державну реєстрацію:
Серія КВ № 17414-6184ПР

Передплатний індекс: 74424

Адреса редакційної колегії:

04107, м. Київ
вул. Багговутівська, 17-21
Тел.: 0 (44) 537-51-00

Головний редактор:

Святоцький О. Д.,
доктор юридичних наук,
професор,
академік НАПрН України

E-mail: info@pravoua.com.ua

ЮРИДИЧНИЙ ЖУРНАЛ «ПРАВО УКРАЇНИ» внесено до:

- **Переліку фахових видань у галузі юридичних наук** (наказ Міністерства освіти і науки України від 15 квітня 2014 року № 455);
- **Міжнародної наукометричної бази даних «EBSCO Publishing, Inc.» (США)** (Ліцензійні угоди від 16 травня 2013 року та 1 травня 2015 року);
- **Міжнародної наукометричної бази даних «Index Copernicus International» (Польща)** (листопад 2014 року).

ЗАСНОВНИКИ ЖУРНАЛУ

Національна академія правових наук України
Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Конституційний Суд України
Верховний Суд України
Вищий господарський суд України
Генеральна прокуратура України
Міністерство юстиції України
Спілка адвокатів України

ВИДАВЕЦЬ

© Видавничий Дім «Ін Юре»

ЗМІСТ

Вступне слово Голови Верховного Суду України

Масовий позов: загальні характеристики, зарубіжний досвід,
перспективи впровадження в Україні 9

Актуальна тема номера:

**«ІНСТИТУТ МАСОВОГО ПОЗОВУ ЯК СПОСІБ СУДОВОГО ЗАХИСТУ ПРАВ
ЧИСЛЕННИХ ГРУП ОСІБ»**

I. Зарубіжний досвід застосування інституту масового позову

МААН Б. (Нідерланди) Колективні позови в Європі 13

РЕГІЦЦІ Г. (Італія) Групові позови в Італії 18

НОРКУС Р. (Литва) Колективний позов у Литві..... 28

МАЙСТРЕНКО Л. Груповий позов у Швеції:
загальна характеристика за законом 38

II. Питання адаптації масового позову до правової системи України

КУЗНЄЦОВА Н. Громадянське суспільство і захист порушених прав
численних груп у порядку масового позову..... 44

МАЙДАНИК Р. Впровадження масового позову в право України:
поняття, модель і сфера застосування 49

БІЛОУСОВ Ю. Право на пред'явлення групового позову..... 56

КОХАНОВСЬКИЙ В. Колективний позов у сфері туризму
(цивілістичний аспект) 63

КРОЙТОР В., СТЕПАНЕНКО Т. Судове провадження
за масовими позовами: пропозиції з удосконалення українського
законодавства у світлі досвіду країн Європейського Союзу 71

Висновки та рекомендації з актуальної теми 79

Загальна теорія права і держави

ЛУК'ЯНОВ Д. Правові системи світу: історія і сучасність
правосімейного підходу до їх типологізації 81

БОГУЦЬКИЙ П. Тероризм як антиправова соціальна практика..... 90

Конституційне право

СІРЕНКО В. До питання про конституційні основи форм власності
в Україні..... 97

БАТАНОВ О. Проблеми конституційної регламентації компетенції
місцевого самоврядування в Україні та зарубіжних країнах..... 104

ЗАПАРА С. Безпосередня участь народу у здійсненні правосуддя:
імітація чи реальність? 114

Цивільне право

МОШАК Г. Дослідження захисту прав інтелектуальної власності
у спеціалізованих інститутах 120

Кримінальне право

✓ ГУТОРОВА Н. Механізм заподіяння шкоди об'єкту злочину:
поняття, види, кримінально-правове значення 128

МЕХАНІЗМ ЗАПОДІЯННЯ ШКОДИ ОБ'ЄКТУ ЗЛОЧИНУ: ПОНЯТТЯ, ВИДИ, КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВЕ ЗНАЧЕННЯ

Н. ГУТОРОВА

*доктор юридичних наук, професор,
академік НАПрН України,
директор Полтавського юридичного інституту
(Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого)*

Механізм заподіяння шкоди об'єкту злочину займає важливе місце у кримінально-правовому вченні про об'єкт. Останній дозволяє визначити характер і ступінь негативного впливу суспільно небезпечного діяння на об'єкт кримінально-правової охорони, що є важливим для вирішення питань про визнання такого діяння злочинним, а також застосування заходів кримінально-правового впливу до особи, яка його вчинила. Але, незважаючи на складність з'ясування механізму заподіяння шкоди об'єкту злочину та його важливість для кримінального права, законодавства і судової практики, це питання лишається недостатньо вивченим. Наукових праць, спеціально присвячених дослідженню механізму заподіяння шкоди об'єкту злочину, в Україні немає. Його вивчення переважно здійснювалося у межах наукової розробки об'єкта злочину (Б. Нікіфоров [1], М. Коржанський [2, 87–236],

В. Тацій [3]), його предмета (А. Музика, С. Лащук [4]) або способу вчинення (М. Панов [5, 57–69]).

Можливість детально визначити механізм заподіяння шкоди об'єкту злочину надає саме наукова концепція об'єкта як охоронюваних законом суспільних відносин, на що слушно звертає увагу О. Дудоров [6, 148–149]. На відміну від неї, інші наукові концепції, що набули в сучасному кримінальному праві значного поширення, переважно не розглядають об'єкт злочину як систему взаємопов'язаних між собою структурних елементів, що суттєво звужує можливості дослідження механізму заподіяння йому шкоди. Йдеться, зокрема, про концепції, що визнають об'єктом злочину людину та її суб'єктивні права (А. Дриль, П. Калмиков, Г. Новосьолов, В. Спасович), соціальні цінності (П. Андрушко, П. Берзін, П. Матишевський, Є. Фесенко), інтереси (В. Винокуров, Є. Каїржанов), правові блага та правовідноси-

ни (Л. Білогриць-Котляревський, С. Гавриш, С. Лихова, М. Таганцев), сферу життєдіяльності людей (В. Ємельянов) тощо. Не вдаючись до докладного аналізу зазначених концепцій, оскільки це виходить за межі нашого дослідження, зазначимо, що кожна з них являє собою певний внесок у розвиток кримінально-правової теорії, має «раціональне зерно». Але їх аналіз, на нашу думку, не лише не спростовує, а навпаки, підтверджує висновки прихильників визнання об'єктом злочину охоронюваних кримінальним правом суспільних відносин, оскільки саме ця концепція надає комплексне, системне розуміння об'єкта. Вона дозволяє об'єднати найважливіші складові різних наукових підходів до цього питання, а також визначити об'єкт як єдину систему взаємопов'язаних і взаємодіючих між собою структурних елементів [7].

Метою статті є визначення поняття механізму заподіяння шкоди об'єкту, виокремлення і характеристика його видів, а також розкриття кримінально-правового значення.

Механізм (від грец. *μηχανή τέχνη* — машина) заподіяння шкоди об'єкту злочину — це вплив певного виду суспільно небезпечного діяння на певний елемент об'єкта злочину, наслідком чого є настання шкідливих змін в об'єкті в цілому. Чинниками, які обумовлюють **функціонування механізму заподіяння шкоди об'єкту злочину**, є: 1) об'єкт злочину являє собою єдину цілісну систему взаємопов'язаних і взаємодіючих між собою структурних елементів; 2) властивістю цієї системи є те, що виключення хоча б одного з елементів або його істотне пошкодження призводить до завдання шкоди об'єкту злочину в цілому; 3) суспільно небезпечне діяння за своїм характером та інтенсивністю здатне здійснити такий вплив на елемент об'єкта злочину, який призведе до його виключення

із системи (шляхом вилучення чи знищення) або суттєвого пошкодження.

Наукова теорія визнання об'єктом злочину охоронюваних кримінальним правом суспільних відносин виходить із визначення об'єкта як єдиної цілісної системи, що складається зі **структурних елементів**. Ґрунтуючись на цій теорії, в основу якої покладено філософське і соціологічне системне розуміння суспільних відносин, виокремлюють такі елементи цієї системи: 1) суб'єкти (носії) відносин; 2) предмет, з приводу якого вони існують; 3) соціальний зв'язок (зміст відносин). *Суб'єктами* суспільних відносин можуть бути такі їх носії, як фізичні особи, юридичні особи, інші об'єднання людей, а також держава. *Предметами* є блага і цінності матеріального або нематеріального характеру, з приводу яких існують суспільні відносини (життя, здоров'я людини, особиста свобода, статеві свободи і недоторканність, суспільна діяльність, природні об'єкти, майно тощо). Змістом відносин є *соціальний зв'язок*, тобто зв'язок між суб'єктами, їх взаємодія з приводу предмета суспільних відносин [2, 160–164; 3, 10–48; 4, 59–63].

Суспільні відносини слід розглядати лише в органічній єдності, взаємодії всіх зазначених структурних елементів; без наявності та нормального існування кожного з них неможливе існування системи загалом. При вчиненні злочинного посягання на суспільні відносини **знищується або суттєво пошкоджується один із їх елементів** — суб'єкт, предмет або соціальний зв'язок. Однак, враховуючи системні властивості суспільних відносин, у такий спосіб шкода завдається нормальному їх існуванню в цілому.

Елемент суспільних відносин, на який безпосередньо спрямоване суспільно небезпечне діяння і шляхом знищення або суттєвого пошкодження якого завдається шкода об'єкту зло-

чину, в теорії кримінального права визначено як предмет злочинного впливу [3, 41]. П. Андрушко, навіть не поділяючи наукову концепцію визнання об'єктом злочину суспільних відносин, погоджується зі слушністю такого визначення предмета злочинного впливу в межах цієї концепції. При цьому він зазначає, що «з погляду ж теорії “об'єкт злочину — соціальні цінності” об'єктом злочинного впливу мають визнаватися конкретні види соціальних цінностей чи їх структурні елементи, на які безпосередньо впливає (посягає) винний» [8, 7]. Досить суперечливу позицію з цього приводу має Є. Благов, на думку якого механізм заподіяння шкоди об'єкту полягає лише в заподіянні шкоди предмету злочину, що існує завжди і має матеріальний або нематеріальний характер. Способами впливу на предмет виступають його вилучення, знищення або пошкодження, що обумовлює заподіяння матеріальної, фізичної, моральної або іншої шкоди предмету. Звідси наслідки злочину виступають у двох ролях: шкода об'єкту, яка може бути лише соціальною, а також шкода предмету. При цьому яка саме шкода завдається матеріальному предмету при його вилученні (фізичному переміщенні), а також на якій підставі виключається можливість заподіяння шкоди об'єкту шляхом впливу на суб'єкт і соціальний зв'язок, автор не пояснює [9, 63–69].

Викладене вкотре підтверджує обґрунтованість висновку про те, що механізм заподіяння шкоди об'єкту являє собою вплив суспільно небезпечного діяння на один із елементів суспільних відносин — предмет злочинного впливу, що призводить до заподіяння шкоди суспільним відносинам загалом.

Залежно від того, який елемент суспільних відносин стає предметом злочинного впливу, можна виокремити

такі *види механізму заподіяння шкоди об'єкту*: 1) вплив на суб'єкта суспільних відносин; 2) вплив на їх предмет; 3) вплив на соціальний зв'язок між суб'єктами суспільних відносин.

Вплив на суб'єкта суспільних відносин у механізмі заподіяння шкоди об'єкту полягає у вчиненні діяння, яке здатне здійснити суттєвий негативний вплив на фізичну особу — учасника суспільних відносин. Зазначений вплив може бути двох видів: 1) фізичний; 2) інформаційний.

Фізичний вплив на суб'єкта суспільних відносин — фізичну особу може вчинятися шляхом знищення такого суб'єкта (при вбивстві), а також заподіяння шкоди: здоров'ю (при спричиненні тілесних ушкоджень, побоїв, мордувань); особистій свободі (при незаконному позбавленні волі та/або переміщенні); статевій свободі або статевій недоторканності.

Інформаційний вплив характеризується повідомленням фізичній особі, яка є суб'єктом суспільних відносин, інформації, або навпаки, не повідомленням такої інформації. Він здійснюється шляхом погроз (зокрема, погроз убивства, заподіяння шкоди здоров'ю, особистій свободі, статевій свободі або недоторканності, знищення або пошкодження майна, розголошення відомостей, які людина бажає зберегти у таємниці, тощо), а також шляхом обману (активного, тобто шляхом повідомлення завідомо неправдивих відомостей, або пасивного — шляхом неповідомлення відомостей, які особа могла і була зобов'язана повідомити). У механізмі заподіяння шкоди інформаційний вплив на суб'єкта має на меті примусити особу всупереч її волі вчинити певні дії (передати майно при шахрайстві, укласти угоду, яку вона вважає для себе збитковою, перевищити владні повноваження) чи відмовитися від вчинення певних дій (не здійснювати розкриття злочину, не займатися гос-

подарською діяльністю). В окремих випадках інформаційний вплив має на меті заподіяти шкоду нормальному психічному стану людини (наприклад, при погрозі вбивством, погрозі знищення майна).

Оскільки заподіяння шкоди об'єкту шляхом протиправного впливу на суб'єкт передбачає вплив на фізичну особу, то він притаманний лише посяганням на суспільні відносини, принаймні одним із суб'єктів яких виступає фізична особа. Цей механізм заподіяння шкоди кореспондується з такими способами вчинення злочину, як фізичне насильство, психічне насильство й обман.

Вплив на предмет суспільних відносин використовується при посяганні на ті суспільні відносини, предметом яких виступають блага і цінності матеріального характеру. У випадках, коли предметом суспільних відносин є життя, здоров'я людини, особиста воля, статеві свободи і недоторканість, використовується механізм заподіяння шкоди об'єкту шляхом посягання на одного із суб'єктів суспільних відносин, а щодо такого предмета суспільних відносин, як суспільна діяльність — також і шляхом розірвання або зміни соціального зв'язку.

Предмет суспільних відносин внаслідок вчинення злочину може піддаватися таким видам впливу: 1) знищення; 2) пошкодження; 3) незаконне переміщення та/або використання. Наслідком такого впливу є те, що блага і цінності матеріального характеру повністю або частково вилучаються із системи суспільних відносин, заподіюючи їм у такий спосіб істотну шкоду.

При *знищенні* річ матеріального світу повністю втрачає властивість задовольняти певні матеріальні та/або духовні потреби людини, тобто перестає бути благом або цінністю матеріального характеру, що є предметом певних суспільних відносин як об'єкта

злочину. Втрата цих властивостей є безповоротною, оскільки характер впливу на предмет при його знищенні унеможливорює відновлення.

Пошкодження предмета — це таке його перетворення, внаслідок якого він стає частково непридатним для задоволення матеріальних та/або духовних потреб людини. На відміну від знищення, характер впливу на річ матеріального світу при її пошкодженні робить можливим відновлення її властивості бути предметом певних суспільних відносин.

Незаконне переміщення передбачає незаконне вилучення речі у власника, законного володільця, іншої особи або набуття в інший спосіб (наприклад, привласнення знайденого) фактичної можливості використовувати та/або розпоряджатися нею на власний розсуд. За таких умов належний суб'єкт суспільних відносин позбавляється можливості повністю або частково використовувати та/або розпоряджатися благом або цінністю матеріального характеру на власний розсуд, що свідчить про заподіяння шкоди об'єкту злочину.

Незаконне використання речі може бути як похідним від його незаконного переміщення, так і виступати окремим видом впливу на предмет суспільних відносин. Останній має місце у випадках, коли належний суб'єкт суспільних відносин наділений правом використання блага або цінності матеріального характеру лише в певний спосіб та/або при дотриманні певних правил (наприклад, при нецільовому використанні бюджетних коштів, порушенні правил поведінки з вогнепальною зброєю тощо). За умови, що незаконне використання предмета завдає істотної шкоди охоронюваним кримінальним правом суспільним відносинам у цілому, діяння визнається злочином.

З викладеного випливає, що механізм заподіяння шкоди об'єкту шля-

хом протиправного впливу на предмет використовується лише у випадках вчинення посягання на матеріальні суспільні відносини, тобто відносини, предметом яких є блага і цінності, що мають матеріальний характер.

Соціальний зв'язок між суб'єктами суспільних відносин також є елементом, який може піддаватися впливу внаслідок вчинення злочину. Результатом цього впливу є розірвання (знищення) такого зв'язку, тобто припинення взаємодії між суб'єктами з приводу предмета суспільних відносин, а також його зміна, наслідком якої є суттєве ускладнення такої взаємодії.

Розірвання соціального зв'язку має місце у випадках, коли вплив на суспільні відносини здійснюється їх учасником «зсередини». При використанні такого механізму заподіяння шкоди фізична особа, будучи одним із суб'єктів суспільних відносин або виступаючи від імені колективного суб'єкта (наприклад, юридичної особи), протиправно не виконує або неналежним чином виконує покладені на неї обов'язки, «виключаючи» себе або суб'єкта, якого вона представляє, із цих відносин. Внаслідок такої поведінки припиняється взаємодія між суб'єктами суспільних відносин, тобто соціальний зв'язок розривається, що призводить до заподіяння суттєвої шкоди об'єкту злочину загалом. Вплив на суспільні відносини «зсередини» шляхом розірвання соціального зв'язку між суб'єктами суспільних відносин притаманний злочинам, які вчиняються шляхом зловживання довірою, у тому числі службовою особою (наприклад, при виданні нормативно-правових актів, що зменшують надходження бюджету або збільшують витрати бюджету всупереч закону), ухилення від виконання або неналежного виконання певних обов'язків (наприклад, при неналежному виконанні обов'язків щодо охорони життя та здоров'я дітей,

ухиленні від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), ухиленні від призову на строкову військову службу) тощо.

Зміна соціального зв'язку є наслідком суспільно небезпечного впливу на нього «ззовні», тобто особою, яка не є учасником суспільних відносин. Шляхом вчинення певних діянь винна особа хоча і не взмозі повністю зруйнувати взаємодію між суб'єктами суспільних відносин з приводу їх предмета, але суттєво ускладнює таку взаємодію.

Використання такого механізму заподіяння шкоди об'єкту злочину спостерігається у випадках створення умов для виникнення або підтримання існування заборонених кримінальним законом суспільних відносин. Зазначимо, що у вітчизняній науці кримінального права цей механізм пов'язується переважно зі створенням та/або обігом так званих «антиблаг» матеріального характеру — предметів, відсутність яких або додержання щодо них особливого правового режиму забезпечує нормальне функціонування суспільних відносин. Коло таких предметів є досить широким і охоплює як предмети, заборонені за будь-яких обставин (наприклад, підроблені гроші та цінні папери, порнографічні предмети, алкогольні напої, виготовлені з недоброякісної сировини (матеріалів), що становлять загрозу для життя і здоров'я людей), так і предмети, щодо яких встановлюється особливий правовий режим. До останніх належать речі матеріального світу, які за своїми об'єктивними властивостями є небезпечними для суспільства (зокрема, зброя, наркотичні засоби, психотропні речовини тощо) [4, 105–107].

Але аналіз показує, що при створенні та/або обігу «антиблаг» вони можуть мати як матеріальний, так і нематеріальний характер. Зокрема, заборонені кримінальним законом суспільні відносини можуть існувати з

приводу здійснення певних видів діяльності (наприклад, грального бізнесу, створення або утримання місць розпусти, звідництва).

Іншою умовою для створення або підтримання заборонених суспільних відносин виступає створення неналежного суб'єкта (наприклад, при фіктивному підприємстві, самовільному присвоєнні владних повноважень або звання службової особи, порушенні порядку здійснення операцій з металобрухтом).

Таким чином, протиправний вплив на соціальний зв'язок «ззовні», що призводить до його зміни, може здійснюватися шляхом створення та/або обігу елементів заборонених кримінальним правом суспільних відносин, якими виступають неналежні предмети («антиблага» матеріального або нематеріального характеру) і суб'єкти. Такі дії призводять до утворення або підтримання існування шкідливих для суспільства відносин, що ускладнює взаємодію належних суб'єктів суспільних відносин з приводу їх належних предметів. Наслідком зазначеного негативного впливу є суттєва зміна соціального зв'язку, що призводить до заподіяння шкоди об'єкту злочину в цілому.

Кримінально-правове значення механізму заподіяння шкоди об'єкту злочину полягає в тому, що він має враховуватися при криміналізації суспільно небезпечних діянь, а також при застосуванні закону про кримінальну відповідальність.

При криміналізації суспільно небезпечних діянь механізм заподіяння шкоди об'єкту злочину повинен враховуватися як при прийнятті рішення про

необхідність визнання певного діяння злочином, так і при формулюванні кримінально-правової норми. Приймаючи рішення про необхідність криміналізації діяння, законодавець, дослідивши механізм заподіяння шкоди, має переконатись у тому, що вплив саме зазначеного діяння на охоронювані кримінальним законом суспільні відносини здатний призвести до заподіяння останнім істотної шкоди.

На наступному етапі, при формулюванні кримінально-правової норми, слід враховувати, що в диспозиції статті Особливої частини Кримінального кодексу України з достатньою мірою конкретизації мають визначатися ознаки як елемента суспільних відносин, на який при вчиненні злочину здійснюється вплив, так і суспільно небезпечного діяння. Ознаки останнього мають свідчити про те, що воно за своїм характером та інтенсивністю здатне здійснити суттєвий негативний вплив на певний елемент суспільних відносин, що призведе до заподіяння шкоди об'єкту в цілому. У випадках, коли заподіяння шкоди здійснюється «зсередини», обов'язковому визначенню підлягають також ознаки спеціального суб'єкта певних суспільних відносин.

Вплив розглядуваного механізму на застосування закону про кримінальну відповідальність полягає в тому, що він дозволяє визначити характер і ступінь заподіяння шкоди об'єкту злочину, що впливає як на кримінально-правову кваліфікацію, так і на застосування заходів кримінально-правового впливу.

ВИКОРИСТАНІ МАТЕРІАЛИ

1. Никифоров Б. С. Объект преступления по советскому уголовному праву. — М., 1960. — 229 с.
2. *Енциклопедия уголовного права* / Н. И. Коржанский ; под ред. В. Б. Малинина. — СПб., 2005. — Т. 4. Состав преступления.
3. Тацій В. Я. Об'єкт і предмет злочину в кримінальному праві України : навч. посіб. — Х., 1994. — 76 с.
4. Музика А. А., Лашук Є. В. Предмет злочину: теоретичні основи пізнання. — К., 2011. — 192 с.

5. Панов Н. И. Способ совершения преступления и уголовная ответственность. — Харьков, 1982.
6. Дудоров О. О., Хаврониук М. І. Кримінальне право : навч. посіб. — К., 2014.
7. Тацій В. Я. Об'єкт злочину // Вісник Асоціації кримінального права України. — 2013. — № 1. — С. 126–142 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://nauka.jur-academy.kharkov.ua/download/visnik_yg/1/8.pdf.
8. Андрушко П. П. Об'єкт кримінально-правової охорони, об'єкт злочину, об'єкт злочинного посягання та об'єкт злочинного впливу: основний зміст понять та їх співвідношення // Адвокат. — 2011. — № 12. — С. 3–10.
9. Благоев Е. В. Механизм причинения вреда объекту преступления // Совершенствование уголовного законодательства и практики его применения. — Красноярск, 1989.

REFERENCES

1. Nikiforov B. S. Obekt prestupleniya po sovetскому ugolovnomu pravu [Object of Crime in the Soviet Criminal Law], Moscow, 1960, 229 p.
2. Entsiklopediya ugolovnoho prava [Encyclopedia of Criminal Law], Saint Petersburg, 2005, vol. 4
3. Tatsii V. Ia. Obiekt i predmet zlochyну v kryminalnomu pravi Ukrainy [Object and Subject of Crime in the Criminal Law of Ukraine], Kharkiv, 1994, 76 p.
4. Muzyka A. A., Lashchuk Ie. V. Predmet zlochyну: teoretychni osnovy piznannia [Subject of Crime: Theoretical Basic Knowledge], Kyiv, 2011, 192 p.
5. Panov N. I. Sposob soversheniya prestupleniya i ugolovnaya otvetstvennost [Modus Operandi and Criminal Responsibility], Kharkov, 1982.
6. Dudorov O. O., Khavroniuk M. I. Kryminalne pravo [Criminal Law], Kyiv, 2014.
7. Tatsii V. Ia. Ob'iekt zlochyну [Object of Crime], *Visnyk Asotsiatsii kryminalnoho prava Ukrainy*, 2013, no. 1, pp. 126–142. Available at: http://nauka.jur-academy.kharkov.ua/download/visnik_yg/1/8.pdf.
8. Andrushko P. P. Ob'iekt kryminalno-pravovoi okhorony, ob'iekt zlochyну, ob'iekt zlochyнного posiahannia ta ob'iekt zlochyнного vplyvu: osnovnyi zmist poniat ta ikh spivvidnoshennia [Object of Criminal Legal Protection, Object of Crime, Object of Criminal Assault and Object of Criminal Influence: Essence of the Concepts and Their Relationship], *Advokat*, 2011, no. 12, pp. 3–10.
9. Blagov E. V. Mekhanizm prichineniya vreda obektu prestupleniya [Mechanism of Injury to the Object of the Crime], *Sovershenstvovanie ugolovnoho zakonodatelstva i praktiki ego primeneniya*, Krasnoyarsk, 1989.

Гурова Н. О. Механізм заподіяння шкоди об'єкту злочину: поняття, види, кримінально-правове значення

Анотація. У статті, ґрунтуючись на науковій теорії визнання об'єктом злочину суспільних відносин, визначено поняття механізму заподіяння шкоди об'єкту, виокремлено і охарактеризовано його види, а також розкрито кримінально-правове значення. Обґрунтовано, що механізм заподіяння шкоди об'єкту являє собою вплив певного виду суспільно небезпечного діяння на певний елемент об'єкта злочину, наслідком чого є настання шкідливих змін в об'єкті в цілому. Видами такого механізму є: 1) вплив на суб'єктів суспільних відносин; 2) вплив на їх предмети; 3) вплив на соціальний зв'язок між суб'єктами суспільних відносин. Кримінально-правове значення механізму заподіяння шкоди об'єкту злочину полягає у тому, що він обов'язково має враховуватися при криміналізації суспільно небезпечних діянь, а також при застосуванні заходів кримінально-правового характеру до осіб, які вчинили злочини.

Ключові слова: механізм заподіяння шкоди об'єкту злочину, об'єкт злочину, суспільні відносини, предмет злочинного впливу.

Гурова Н. А. Механизм причинения вреда объекту преступления: понятие, виды, уголовно-правовое значение

Аннотация. В статье, основываясь на научной теории признания общественных отношений объектом преступления, дано понятие механизма причинения вреда объекту, выделены и охарактеризованы его виды, а также раскрыто уголовно-правовое значение. Обосновано, что механизм причинения вреда объекту представляет собой воздействие определенного вида общественно опасного деяния на определенный элемент объекта преступления, следствием чего выступает наступление вредных изменений в объекте в целом. Видами данного механизма выступают: 1) воздействие на субъектов общественных отношений; 2) воздействие на их предметы; 3) воздействие на социальную связь между субъектами общественных отношений. Уголовно-правовое значение механизма причинения вреда объекту преступления состоит в том, что он в обязательном порядке должен учитываться при криминализации общественно опасных деяний, а также при применении мер уголовно-правового характера к лицам, совершившим преступление.

Ключевые слова: механизм причинения вреда объекту преступления, объект преступления, общественные отношения, предмет преступного воздействия.

Hutorova N. Mechanism of Injury to the Object of the Crime: Concept, Types, Criminal Legal Role

Annotation. Given the theory of recognizing social relations as the object of the crime, the mechanism of injury to the object of the crime is determined. Its types are identified and characterized, as well as its importance in criminal law is outlined. The mechanism of injury to the object of the crime results from the impact of certain type of socially dangerous act towards a particular element of the object of the crime. It results in harmful changes in the object. The following types of the mechanism may be differentiated: 1) the impact on the subjects of social relations; 2) the impact on their objects; 3) the impact on the social relationship between the subjects of social relations. Criminal legal importance of the mechanism of injury to the object of crime lies in the fact that it must be considered while criminalizing socially dangerous acts, as well as while imposing criminal measures on persons who commit crimes.

Key words: mechanism of injury to the object of the crime, object of the crime, social relations, subject of criminal action.